

Poštovana gospodo Carla del Ponte,

U povodu Zaključaka Hrvatskog sabora o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu kao zastupnik u Hrvatskom saboru, koristim priliku da Vam se obratim i osobnim pismom u kojem šire obrazlažem primjedbe na kako se kaže u Zaključcima "neprihvatljivu politizaciju tužiteljstva Međunarodnog kaznenog suda u Haagu".

Poštovana gospodo Carla del Ponte, osobno kao i velika većina zastupnika Hrvatskog sabora iz svih političkih stranaka čvrsto stojim na stajalištu da je potrebno nastaviti suradnju s Haaškim sudom bez obzira na neslaganje i nezadovoljstvo s dijelom kvalifikacija iz optužnica koje se odnose na politički i povijesni kontekst vojne oslobodilačke akcije Oluja. To se jasno kaže u Zaključcima Hrvatskog sabora, koji ste dobili. Isto tako navedeni Zaključci potvrđuju da za ogromnu većinu saborskih zastupnika nema dvojbe u tome da je potrebno istraživati i utvrditi te osuditi počinitelje zločina bez obzira na njihovu nacionalnost, vjeru ili pripadnost agresoru ili žrtvi agresije. U tom smislu dali smo i dalje ćemo davati punu podršku Haaškom sudu na utvrđivanju krivaca i njihovom procesuiranju na načelu individualne odgovornosti i izravne zapovjedne odgovornosti.

Navedeni Zaključci također potvrđuju našu odlučnost suocavanja sa istinom i sa zločinima koji su počinjeni s hrvatske strane u oslobodilačkom obrambenom ratu odnosno s potrebom da stvaramo uvjete da svi koji su krivi budu i kažnjeni. Svjesni smo da se kažnjavanjem počinitelja zločina skida tamna mrlja s oslobodilačkih vojnih akcija u kojima su sudjelovali desetci tisuća hrvatskih građana ne samo Hrvata nego i pripadnika nacionalnih manjina uključujući i Srbe.

Suocavanje s počinjenim zločinima i s hrvatske strane koliko god bio za mnoge težak proces, nužan je kako bi se dekriminalizirao Domovinski rat i kako zbog djelovanja pojedinaca i grupa koji su bez dvojbe zločine počinili, ne bi pala kolektivna krivnja na desetke tisuća ljudi koji su u Domovinskom ratu učestvovali i za koje je to učestvovanje bilo nešto casno i veliko s čim se ponose.

Poštovana gdo Carla del Ponte, sve ovo na početku svoga pisma naglašavam da bi se izbjegli nespornosti i smanjila mogućnost zlouporabe onoga što Vam pišem. Mi većina u Hrvatskom saboru koji čvrsto stojimo na stajalištu da je potrebno kažnjavanje počinitelja zločina i s hrvatske strane podigli smo ruku i dali podršku Vladi što je usprkos neslaganja i neprihvatanja političkih kvalifikacija vojno-oslobodilačke akcije Oluja u optužnicama donijela odluku da postupi u skladu s Ustavnim zakonom o suradnji s Haaškim sudom.

Takvi naši stavovi daju nam ne samo pravo nego čine nas i obveznim poduzimati sve raspoložive mjere kako bi se razjasnili a onda i osporili oni dijelovi optužnica koji po našem mišljenju na neprihvatljiv i neutemeljen i netočan način tretiraju političko-povijesni kontekst vojno-oslobodilačkih akcija Hrvatske vojske, osobito akcije "Oluja".

Stoga, a to smo u Zaključcima naglasili, naša je moralna i politička obveza da zajedno sa Vladom i pred Haaškim sudom i pred Vijecem sigurnosti Ujedinjenih naroda, i u diplomatskoj i političkoj aktivnosti u međunarodnoj zajednici osporimo neprihvatljiva politička i povijesna stajališta o vojno-oslobodilačkim akcijama Hrvatske vojske.

Molim Vas da u tom kontekstu shvatite i ovo pismo u kojem Vam pokušavam šire obrazložiti bitne razloge našeg nezadovoljstva i neslaganja zbog netočnih političkih kvalifikacija Domovinskog rata.

Glavni je problem što se u tajnim optužnicama koje su nam sada konačno dostupne jednostrano, površno i netočno prikazuju povijesne i političke okolnosti u kojima su se odvijale oslobodilačke akcije Hrvatske vojske. Evo nekoliko glavnih prigovora.

1. U optužnicama se prešućuje općepoznata povijesna istina utvrđena i u brojnim dokumentima UN-a i drugih međunarodnih institucija da su Srbija i Crna Gora pretvarajući JNA u agresorsku velikosrpsku vojsku izvršili agresiju na Hrvatsku i BiH s ciljem stvaranja Velike Srbije. Dakle prešućuje se činjenica da se radilo o međunarodnom sukobu a ne o oružanom etničkom sukobu unutar Hrvatske između Srba i Hrvata.

2. U optužnicama prešućuje se općepoznate i prihvacene činjenice da je velikosrpska agresija bila planirani zločin s ciljem istjerivanja svih nesrpskih naroda s područja koje su željeli pretvoriti u Veliku Srbiju. U tom kontekstu tzv. Srpska Republika Krajina u Hrvatskoj bila je tvorevina izrasla na zločinu, oblik okupacije dijela hrvatskog teritorija, s ciljem pripojenja Velikoj Srbiji (o čemu postoje političke odluke tako zvane krajinske vlasti). Zato je netočno govoriti u optužnicama o oružanom sukobu između Hrvatske i te tzv. Krajine.

3. Oluja je bila oslobodilačka obrambena vojna akcija bez koje ne bi bilo samostalne Hrvatske države a ne oružani napad na tako zvanu Krajinu. Tako zvana Krajina kao sredstvo velikosrpske politike nastala je nakon što su agresori istjerali sve Hrvate i nacionalne manjine koji su bili većina na tim povijesnim i etničkim hrvatskim teritorijima a i onda nelegalnim referendumom samo Srbi su donijeli odluku o osnovanju svoje kvazi države. Prešućuje se da su skoro svi Hrvati zločinackom politikom velikosrba protjerani s tih područja, a mnogi pobijeni.

Prešućivanjem tih bitnih činjenica i povijesnih istina iskrivljuje se istina o Domovinskom ratu.

Takva netočna stajališta o Domovinskom ratu omogućila su da se u optužnici generalu Anti Gotovini velikosrpska agresija pretvori u "stanje oružanog sukoba u regiji Krajina u Republici Hrvatskoj na teritoriju bivše Jugoslavije", te da se na taj način velikosrpska agresija na Hrvatsku pretvori u sukob vojska tzv. Krajine i Hrvatske vojske.

Na taj način optužnica ne uzima u obzir povijesnu istinu da je prije Oluje prognano 300.000 Hrvata, da su se dogodila zvjerska ubojstva, da su vlasti tako zvane Krajine ostavile iza sebe stotine masovnih grobnica, da su se dogodile strahota Vukovara, Ovcara i sve ono što se ne može zaboraviti i izbrisati iz povijesnog pamćenja hrvatskog naroda.

Netočnim prikazivanjem povijesnih okolnosti u kojima se dogodila Oluja, stvorene su pretpostavke da se general Ante Gotovina kao jedan od zapovjednika Oluje, optuži da je provodio državnu politiku Hrvatske čiji je navodni cilj bio planiranje, poticanje i provođenje etničkog čišćenja Srba. U optužnici se direktno navodi da je Ante Gotovina djelujući "u dogovoru s drugima uključujući predsjednika Republike Hrvatske Franju Tuđmana planirao, poticao" itd. etničko čišćenje i progon srpskog naroda u Krajini odnosno da je "kumulativni učinak tih protupravnih radnji bila deportacija i (ili) iseljenje krajinskih Srba u BiH i Srbiji", odnosno da je riječ o 150.000 do 200.000 prisilno deportiranih Srba.

Poštovana gospodo Carla del Ponte, mi zastupnici Hrvatskog sabora suprotstavljamo se takvim kvalifikacijama i ocjenama povjesnog konteksta Oluje te smatramo da na taj način suprotno Statutu Međunarodnog kaznenog suda Tužiteljstvo u stvari podiže optužnicu protiv vojnog i državnog vodstva Hrvatske. Mi zastupnici Hrvatskog sabora, kao što vidite iz naših Zaključaka, podržavamo da se istraže, utvrde, optuže i kazne svi koji su zločine počinili i oni koji su izravno odgovorni po zapovjednoj odgovornosti, ali ne možemo prihvatiti pokušaje Tužiteljstva da se počinjeni zločini prikažu kao planirana i smišljena politika etnickog čišćenja koja je uzrokovala prisilno iseljavanje 200.000 Srba. Na taj način neutemeljno se pogrešno sugerira da na Hrvatsku nije izvršena velikosrpska agresija, da Srbi nisu agresori nego da su velike žrtve hrvatske nacionalističke politike.

Suprotno tome, istina je da je ekstremni dio Srba iz Hrvatske, kao produžena ruka velikosrpske politike iz Beograda, god. 1991. odbio priznati hrvatsku državu i poveo oružanu pobunu po uputstvima iz Beograda i uz učešće JNA.

Spominjanje nekoliko puta u optužnici umrlog predsjednika Republike Hrvatske kao inicijatora i nalogodavca smišljene politike etnickog čišćenja, čiju su politiku prema optužnici generali samo provodili, pokušava se Oluja iz oslobodilacke legitimne i legalne akcije oslobodenja Hrvatske pretvoriti u prljavu akciju etnickog čišćenja.

Time se posredno amnestira Milošević i velikosrpska politika za agresiju na Hrvatsku i za počinjene zločine u Hrvatskoj, bez obzira na strahote Vukovara i drugih hrvatskih stratišta.

I još dalje i još teže u vezu sa zločinima dovodi se sama ideja stvaranja hrvatske države koja je zasnovana na demokratskoj volji ogromne većine stanovnika Hrvatske.

Navedeni netocan politički i povijesni opis Oluje u optužnici možda daje i odgovor na pitanje koje si stalno postavljam: Kako to da S. Milošević kao organizator i prevoditelj zločinackog osvajackog rata u kojem je cilj rata bilo etnicko čišćenje i otimanje teritorija kako bi se stvorila Velika Srbija, nije u proteklih deset godina optužen ni za Vukovar ni za Srebrenicu, ni za preko 200.000 ubijenih u osvajackim ratovima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Zbog tih razloga, mi zastupnici Hrvatskog sabora čvrsto smo podržali primjedbe hrvatske Vlade koje Vam je u pismu uputio premijer Ivica Račan. I cjelokupna hrvatska javnost podržava takve primjedbe. Razocarani smo što niste u interesu pravde i istine prihvatili navedene primjedbe. Zbog svih navedenih razloga poštovana gospodo Carla del Ponte, molim Vas da pažljivo razmotrite Zaključke Hrvatskog sabora koji ponavljaju povijesne činjenice o Domovinskom ratu.

Kako Zaključci Hrvatskog sabora, što je razumljivo, ne sadrže širu argumentaciju i činjenice o političkom i povijesnom kontekstu u kojem se dogodila Oluja slobodan sam Vas podsjetiti na još nekoliko bitnih činjenica.

U ljeto 1995. godine veliki srpska agresija na Bosnu i Hercegovinu je kulminirala. Veliki srpski agresor na preko 70 posto teritorija Bosne i Hercegovine uspostavio je svoju Republiku Srpsku, etnicki cistu državu iz koje je terorom i zlocinima istjerao preko milion Bošnjaka i Hrvata. U Hrvatskoj na okupiranim podrucjima stvorena je tzv. Republika Srpska krajina nakon što su iz nje zlocinom i terorom istjerali preko 300 tisuca Hrvata, Madara, Rusina i drugih manjina. Spremalo se ujedinjenje Republike Srpske i Republike Srpske krajine u tzv. Zapadnu Srbiju koja bi se onda prikljucila Miloševićevoj velikoj Srbiji.

Medunarodna zajednica nije se željela vojno suprotstaviti velikosrpskom agresoru te je izlaz tražila u pritisku na žrtve agresije Bošnjake i Hrvate da pristanu na mirovne sporazume koji su znacili priznavanje rezultata etnickog cišćenja. Konkretno, tražilo se od Hrvata i Bošnjaka u Bosni i Hercegovini da prihvate plan Kontaktne skupine koja je Srbima davala 53 posto teritorija Bosne i Hercegovine iz koje su istjerani zlocinom i terorom Bošnjaci i Hrvati. Od Hrvatske se tražilo da legalizira tzv. Republiku Srpsku krajinu, napravljen je plan Z-4 koji je Hrvatsku trebao pretvoriti u mješavinu federacije i konfederacije Srba i Hrvata odnosno Hrvatske i tzv. Republike Srpske krajine. Podsjećam da je medunarodna zajednica vršila neprincipjelan pritisak na Hrvate i Bošnjake uvjeravajući ih da moraju prihvatiti realnost, odnosno cinjenicu da se moraju uvažavati rezultati rata te da je normalno da Srbi kao pobjednici moraju dobiti velike ustupke ako se želi završiti rat.

Vršeci pritisak na žrtve agresije da prihvate rezultate etnickog cišćenja koji je ostvario agresor prešutno se prihvacalo i nešto što je teško ne samo opravdati nego i razumjeti. Nudjenje podjele Bosne i Hercegovine, davanje 53 posto BiH agresoru da na kompaktnom teritoriju stvori svoju državu znacilo je da se prihvacaju žrtvovanje muslimanskih enklava Goražda, Srebrenice i Bihaca koje su stavljene pod vojnu zaštitu Ujedinjenih naroda. Čak i bošnjačko vodstvo nije previše pitalo što će se dogoditi sa tisućama stanovnika i izbjeglica u tim enklavama, jer je za kompenzaciju za te enklave dobivalo tako zvano srpsko Sarajevo. Nitko nije tražio neke posebne garancije Srba kako bi se sacuvalo tisuće života bošnjačkih izbjaglica u enklavama. Svi su se pravili kao da pojma nemaju, kakvi se zlocini spremaju tako da se prešutno primalo do znanja da se eventualni pokolj podrazumijeva.

Tako je ubrzo nakon pada Goražda pala i Srebrenica na ocigled onih koji su preuzeli obvezu da brane Muslimane u zašticenim zonama. Izvršen je najveći pokolj poslije Drugog svjetskog rata. Kako piše talijanski "Avvenire" od 5.8.2001.: "Ponašanje UN-ovih jedinica zaduženih za cuvanje enklave vjerna je sramota"... , odnosno "pasivnost i malodušnost UN-a i njihovih predstavnika nisu ništa drugo bili do suglasnosti istih tih UN-a s ostvarenom etnickom podjelom s navještenim pokoljem".

Nakon masovnih zlocina u Goraždu i Srebrenici prijetio je pad Bihaca i novi pokolji tisuće stanovnika. Kako medunarodna zajednica nije bila spremna poduzeti bilo šta konkretno da spriječi zlocine nakon očajnih apela za pomoc iz Bihaca, mi tadašnji zastupnici Hrvatskog sabora iz opozicijskih stranaka tražili smo od Vlade da nas na zatvorenoj sjednici informira o situaciji i mogućnosti da Hrvatska vojska pomogne deblokadi Bihaca u spašavanju tisuća ljudi. Na toj zatvorenoj sjednici u Saboru cvrsto smo podržali vojni savez Hrvata i Bošnjaka, odnosno Hrvatske i Bosne i Hercegovine uvjerni da je došao trenutak da se vojno pobijedi srpski agresor u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

Nemajući rješenja a poučena tragedijom Srebrenice i međunarodna zajednica je vidjela spas u zajedništvu vojske Hrvatske i Bosne i Hercegovine te je zato na razne načine, posredno i neposredno pomagala naoružavanje Armije BiH i HVO-a u BiH i Hrvatske vojske te podržavala njihovo zajedničko vojno djelovanje.

U takvim povijesnim okolnostima dogodila se Oluja kao oslobodilacko vojna akcija bez koje ne bi bilo završetka rata niti bi bili stvoreni uvjeti za potpisivanje Davtonskog mirovnog sporazuma. Oluja kao oslobađanje okupiranog dijala sjeverne Dalmacije, Like, Korduna i Banije bila je efektan završetak sveobuhvatne akcije, vojne, političke i diplomatske, koja je počela oslobađanjem Kupresa i Livanjskog polja u Bosni i Hercegovini, koja se razmahala zauzimanjem Grahova i Glamoca u savezništvu bošnjačke i Hrvatske vojske na osnovi Splitske deklaracije o vojnom savezu Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Drugi korak Oluje imao je početak u oslobađanju zapadne Slavonije, ali je Oluja također povezana i s borbom za deblokadu Sarajeva i osobito odlučnošću 5. korpusa Armije BiH u obrani Bihaca i pravodobnom mudrom strateškom odlukom Hrvatske da vojno pomogne da se ne dopusti okupacija Bihaca od strane srpskog agresora.

Oluja ne bi uspjela da nije bila dobro politički i diplomatski pripremljena, da o njoj nije vladao konsensus u hrvatskoj političkoj javnosti, da nije konačno došlo do vojnog saveza Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Svakako da je simbolički veličinu preokreta označilo oslobodenje Knina i dvadesetmetarska hrvatska zastava na kninskoj tvrđavi. Zato taj dan ima izuzetno mjesto u povijesti slamanja velike Srbije.

Gledano iz povijesne perspektive oslobađanje sjeverne Dalmacije, Like, Korduna i Banovine značilo je definitivnu pobjedu Hrvatske vojske u obrani hrvatske države, jer je tom pobjedom otklonjena svaka realna opasnost koja može ugroziti opstanak hrvatske države. Iako je još uvijek ostalo okupirano 4,6 posto od ukupnog kopnenog teritorija Hrvatske (Baranja i istocna Slavonija) što znači 2.850 kvadratnih kilometara, moglo se već tada reći da je oslobađanjem ovih područja Hrvatska postala u punom smislu riječi suverena država koja može normalno funkcionirati i razvijati se. Bez Knina, Drniša, Gline, Kostajnice, Vojnica i Plitvica, kao i drugih okupiranih područja koja su oslobođena, Hrvatska nije mogla funkcionirati i razvijati se, bila je prometno blokirana, faktično raspolovljena na južnu i sjevernu Hrvatsku, tako da nije mogla razvijati ni turizam ni gospodarstvo. Činjenica da su velikosrbi svojim topovima mogli tući veliki broj gradova Hrvatske uključujući i Zagreb, onemogućavala je sigurnost, dolazak kapitala i normalno funkcioniranje države.

Oslobađanje okupiranih područja Hrvatske i vojni preokret u Bosni i Hercegovini, osobito razbijanje blokade Bihaca, definitivno je značilo kraj kvazisrpske države na hrvatskom teritoriju, tzv. Krajine, i prestanak mogućnost njenog ujedinjavanja s kvazisrpskom državom u Bosni i Hercegovini, tzv. Republikom Srpskom, u tzv. Zapadnu Srbiju, kao prvi korak prema stvaranju velike Srbije a onda i "Sjedinjenih Srpskih Država" (Srbije, zapadne Srbije i Crne Gore).

Sve te vojne akcije u Hrvatskoj i BiH nisu bile moguće bez podrške bitnih čimbenika međunarodne zajednice koji su svojim političkim i diplomatskim pritiscima bitno utjecali na te događaje.

Medunarodna zajednica je uspjela pristiscima i obecanjima dobiti garanciju da se Jugoslavija neće direktno miješati u vojni sukob u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini ako im medunarodana zajednica obeća da će vojne operacije Hrvatske vojske, HVO-a i Armije BiH biti zaustavljene na granici buduće Republike Srpske odnosno da će medunarodna zajednica ishoditi da Srbi dobiju svoju Republiku Srpsku na 50 posto Bosne i Hercegovine. Nije tajna da je medunarodna zajednica to obećanje izvršila zaustavivši politickim pritiscima vojnu ofenzivu Armije BiH i Hrvatske vojske kada su došli na granice buduće Republike Srpske koja je naknadno legalizirana Daytonskim mirovnim sporazumom.

Na isti način politickom i diplomatskom akcijom, pritiscima i obecanjima spriječeno je angažiranje jugoslavenske vojske u tzv. Krajini u Hrvatskoj uz obećanje da će se pritiscima zaustaviti eventualni hrvatski pokušaj da vojnim putem Hrvatska oslobodi Baranju i istocnu Slavoniju. Spriječeno je diplomatskim i politickim putem, pritiscima i obecanjima da se Karadžić odnosno Republika Srpska umiješa u Oluju u Hrvatskoj.

U takvim povijesnim okolnostima donesena je odluka u Beogradu i Banja Luci da se tzv. Krajina u Hrvatskoj prepusti svojoj sudbini. Velikosrpski agresor stvara novi plan "male velike Srbije" te se donosi odluka da se Srbi iz tzv. Krajine organizirano presele na teritorij buduće tzv. "male velike Srbije". (Republika Srpska, istocna Slavonija i Baranja, Vojvodina i Srbija).

Milošević je poslao u Knin generala Mrkšića ne da brani tzv. Krajinu od hrvatske vojske nego da pripremi i izvrši masovno iseljavanje Srba. Vec prvog dana Oluje 4. kolovoza politicko i vojno vodstvo tzv. Krajine donosi odluku da se odmah provede vec ranije u Beogradu smišljeno i planirano iseljenje Srba. O tome postoje brojni dokumenti, odluke i knjige. Posebno je dokumentirana i uvjerljiva knjiga generala srpske vojske tzv. Krajine Milisava Sekulica pod nazivom: "Knin je pao u Beogradu".

Tocno je da 150-200 tisuća Srba napustilo u dugackim kolonama Hrvatsku cime se ponovilo u još drasticnijem vidu ono što se dogodilo nakon Bljeska u zapadnoj Slavoniji. Nikakva obećanja i garancije Hrvatske nisu mogla spriječiti tu seobu. Tako su i Srbi postali žrtve velikosrpske politike etnickog cišćenja i pokušaja stvaranja etnicki čistih država. Nakon Hrvata i Bošnjaka i oni su došli na red od iste velikosrpske politike. Dakle, nije Hrvatska vojska i hrvatska politika uzrokovala masovnu deportaciju Srba, jer su Srbi otišli prije nego li je Hrvatska vojska došla u vecinu oslobodilackih područja.

Hrvatska je vojska u pravilu dolazila u vec iseljena naselja. Dakle, nije deportacija 200 tisuća Srba smišljeno i planirano djelo djelovanja Hrvatske vojske. Egzodus su organizirali i proveli velikosrbi kada nisu uspjeli održati svoju kvazi državu na hrvatskoj teritoriji niti je pripojiti velikoj Srbiji, kada nisu uspjeli oteti Hrvatima njihove teritorije iz kojih su prethodno istjerali veliku vecinu Hrvata i pripadnike manjina. Tako organizirani i planirani odlazak velikosrbi su pokušali iskoristiti kako bi ponovno napravili gigantsku prijevaru, kako bi se prikazali kao žrtve hrvatske agresije kako bi ponovno optužili Hrvate za genocid.

Nažalost, neke kvalifikacije iz optužnice Tužiteljstva u kojima se Hrvatska optužuje za deportaciju 200 tisuća Srba pokazuje da su u tome i djelomicno i uspjeli.

Zbog svih tih okolnosti, mi zastupnici Hrvatskog sabora koji prihvacamo činjenice da su i s hrvatske strane počinjeni zločini u obrani, te da svi koji su ih počinili ili su izravno odgovorni po zapovjednoj odgovornosti trebaju biti kažnjeni, suprotstavljamo se onom djelu Optužnice u kojoj se neistinito Hrvatska država i vojska optužuju za planirano i smišljeno provedeno etnicko čišćenje Srba čiji je navodni kumulativni učinak 200 tisuća deportiranih Srba. Uostalom, veliki broj Srba vratio se u Hrvatsku i nastavlja se vraćati, jer su svjesni da ih Hrvati nisu istjerali nego da su žrtve velikosrpske politike.

Uvjeren sam, poštovana gospodo Carla del Ponte, da ćete uvažiti naše argumente, osobito Zaključke Hrvatskog sabora, da ćete povući one dijelove optužnica koji su ne samo neutemeljeni nego i koji su nepravedni i za sve nas građane Hrvatske koji cvrsto branimo potrebu kažnjavanja svih ratnih zločinaca.

Prof. dr. sc. Zdravko Tomac
Zagreb, 22. kolovoza 2001.